

BÖLÜM 8

GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNE YÖNELİK BİR UYGULAMA ÖNERİSİ OLARAK İZLENEBİLİR MİNYATÜR EKOSİSTEM TASARIMLARI

Handan BÜLBÜL¹

GİRİŞ

Sanatın tarihi boyunca her dönemde sanatçı için ilham kaynağı olan doğa, 1960'lardan sonra sanatçı için öncekinden çok daha farklı bir anlam üretmeye başlamıştır. Sanayinin doğa üzerinde yarattığı tehlike sanatçıları insan-doğa ilişkisini yeniden düşünmeye ve sorgulamaya yöneltmiştir. Bunun sonucu olarak da pek çok sanatçı doğaya karşı duyarlılığı yaygınlaştırarak toplumsal bilinç oluşturmak amacıyla sorunlara dikkat çeken işler yapmıştır.

Sanayi devriminin beraberinde getirdiği en önemli olumsuzluk doğanın tüketilebilir bir meta olarak algılanmasıdır. Bu algı, insanlığın her geçen gün doğadan kopuşuna, doğaya yabancılaşmasına neden olmuştur. Ekolojik sanatçılar da eserlerinde doğaya verilen bu zararları göstermeyi amaçlamakta, sanatta daha önce denenmemiş bir yaklaşımla doğayı iyileştirmeye yönelik aksiyon akmaktadırlar (Akkol, 2018). Aktivist bir tavır sergileyerek doğaya karşı bir sorumluluk bilincine sahip olunması gerektiğini savunan ekolojik sanatçılar (Çınar, 2019), genellikle disiplinlerarası yaklaşımı benimsemekte ve çevre sorunlarına yönelik çözüm yolu arayışlarını sanatsal platforma taşımaktadırlar (Saygı, 2016). Bu sanatçıların üretimleri insan-doğa etkileşimini sorgulayarak doğa tahribatına dikkat çekmede, çevre sorunlarına yönelik yaratıcı ve sürdürülebilir çözümler üretmede ve toplumsal bilinç oluşturmada önemli bir yere sahiptir (Mamur, 2017b). Çünkü çağdaş anlamda ekolojik dengenin korunmasını odağına alan ekolojik sanat projeleri, büyük kitlelere kısa sürede ulaşmayı kolaylaştıran bir etkiye sahiptir (Çı-

¹ Doç. Dr., Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü,
handan.bulbul@giresun.edu.tr ORCID iD: 0000-0002-9668-3752

KAYNAKLAR

- Akdere, B. ve Atlı, İ. (2023). Sürdürülebilir sanat bağlamında ekolojik sanat. *Journal of Management and Educational Sciences*, 2(3), 179-186.
- Akkol, N. (2018). Değişen doğa algısı ve armağan etme bağlamında ekolojik sanat. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 7(44), 421-427.
- Arıkan, H. (2021). İnsan ve doğa ekseninde ekolojik sanat. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 7(1), 76-87.
- Aydın, İ. ve Zümrüt, Y. (2013). Doğa ve sanat ekseninde farklı yaklaşımlar. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 4(4), 53-78.
- Babadağ, G. (2022). *İlkokul görsel sanatlar dersinde görsel kültür yoluyla aile katılımlı ekolojik sanat çalışmaları* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Cocoonhome. (2011). Botanical inspiration: Paula Hayes' exhibit at the Lever House (05/09/2025 tarihinde <https://www.cocoonhome.com/blog/9322> adresinden ulaşılmıştır).
- Çakıroğlu, E. (2022). Antroposen çağında ekolojik sanat: David Buckland, Terike Haapoja ve Mel Chin'in ekolojik sanat projeleri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(1), 24-39.
- Çınar, S. (2019). Ekolojik sanat projeleri'nde okyanus atıklarının sanatsal nesnelere dönüşümü. *Uluslararası Disiplinlerarası ve Kültürlerarası Sanat*, 4(9), 203-215.
- Dilmaç, S. (2025). Sanatın katılımcı ve ilişkisel yönü: Ekolojik sanat pratikleri. *Idil: Journal of Art & Language*, 14(117), 310-321.
- Dağ, M. (2020). *Görsel sanatlar dersinde atık nesnelerle işlevselliği olan tasarım çalışmaları uygulama örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Eisner, E.W.(2002). *The arts and the creation of mind*. Virginia, USA: R.R. Donnelley & Sons, Harrisonburg.
- Eti, S. (2001). *Cumhuriyet dönemi sanat eğitimi*. Ankara: Güldiken Yayınları.
- Garden Design (2005). Paula Hayes (05/09/2025 tarihinde https://www.gardendesign.com/pictures/paula-hayes_359/#6390 adresinden ulaşılmıştır).
- Ito, R. (2019). Paula Hayes: Visual artist & designer (28/07/2025 tarihinde <https://www.adfwebmagazine.jp/en/art/paula-hayes-nyc/> adresinden ulaşılmıştır).
- Kırıçoğlu, O. T. (2014). Sanat bir serüven (1.baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık
- Mamur, N. & Çelik T. (2023). Ecological art pedagogy: Co-creation for ecological transformation. *Education 3-13 International Journal of Primary, Elementary and Early Years Education*, 1-19., Doi: <https://doi.org/10.1080/03004279.2023.2266510>
- Mamur, N. (2017a). Sanat eğitiminde sürdürülebilirlik ve çevre eğitimi üzerine bir çalışma. *Ege Eğitim Dergisi*, 2 (18), 774-794.
- Mamur, N. (2017b). Ekolojik sanat: Çevre eğitimi ile sanatın kesişme noktası. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 1000-1016.
- Marianne Boesky Gallery (2009). Paula Hayes, excerpts from the story of planet thear (05/09/2025 tarihinde <https://marianneboeskygallery.com/exhibitions/192/works/artworks-9995-paula-hayes-giant-terrarium-2009/> adresinden ulaşılmıştır).
- Matan, N., Rimkeeree, H., Mawson, A. J., Chompreeda, P., Haruthaithanasan, V., & Parker, M. (2006). Antimicrobial activity of cinnamon and clove oils under modified atmosphere conditions. *International journal of food microbiology*, 107(2), 180-185.
- Milli Eğitim Bakanlığı-MEB (2018). *Görsel sanatlar dersi öğretim programı: İlkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar*. Erişim adresi: <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2018121111026326-GORSEL%20SANATLAR.pdf>
- Nichols, M. (2012). Paula Hayes. *Art in America* (05/09/2025 tarihinde <https://www.artnews.com/art-in-america/aia-reviews/paula-hayes-61331/> adresinden ulaşılmıştır).
- Panov, V. I. (2013). Ecological thinking, consciousness, responsibility. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 86, 379-383.

- San, İ. (2010). Sanat eğitimi kuramları (3. Baskı). Ütopya Kitabevi, Ankara.
- Saygı, S. (2016). Çağdaş sanatta doğa algısı ve ekolojik farkındalık. *Sanat-Tasarım Dergisi*, (7), 7-13.
- Sheets, H. M. (2013). Paula Hayes: Growing power. *Artnews*, (21/07/2025 tarihinde <https://www.artnews.com/artnews/news/paula-hayes-growing-power-2186/> adresinden ulaşılmıştır).
- Song, Y. I. K. (2012). Crossroads of public art, nature and environmental education. *Environmental Education Research*, 18 (3), 2-17.
- Sunassee, A., Bokhoree, C. ve Patrizio, A. (2021). Students' empathy for the environment through eco-art place-based education: A review. *Ecologies*, 2, 214-247.
- Yavuz, G. (2021). *Görsel sanatlar dersi 11-12 yaş grubu öğrencilerine çevre bilinci kazandırılmasında atık malzeme kullanımının etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Yeboah, R., Asante, E. A. ve Opoku-Asare, N. A. (2016). Teaching interactive art lessons with recycled waste materials as instructional resources. *Journal of Education and Practice (Online)*, 7 (14), 38-59.